

Paliskuntain yhdistys
PL 8168
96101 Rovaniemi

Lausuntopyyntö Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkoston uudistamista ja strategista asemointia koskevaan muutossuunnitelmaan

Arvoisa vastaanottaja,

Luonnonvarakeskuksessa valmistui vuonna 2015 laaja toimipaikkauudistus, joka koski yhteensä 30 toimipaikkaa eli lähes jokaista Luken toimipaikoista. Suunnitelmasta pyydettiin sidosryhmien lausunnot ennen kuin se esiteltiin Alueellistamisen koordinaatioryhmässä joulukuussa 2015. AKR puolsi suunnitelmaa, ja päätökset uudistuksesta tehtiin AKR:n käsittelyn jälkeen.

Yksityiskohtien suunnittelun ja toimeenpanon yhteydessä kolmen toimipaikan osalta joko toimintaympäristössä on tapahtunut oleellinen muutos tai toiminnan järjestäminen toisella tavalla muutoin katsotaan järkevämmäksi.

Luke pyytää teiltä lausuntoa oheisen suunnitelmaan, jossa kuvataan em. syistä johtuvat muutokset.

Lausunnot pyydetään toimittamaan sähköisenä viimeistään 3.8.2017 Luonnonvarakeskuksen kirjaamoon sähköpostiosoitteella kirjaamo@luke.fi (tai osoitteeseen Luonnonvarakeskus, Kirjaamo, Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki). Lausunnossa pyydetään viittaamaan asianumeroon Dnro 176/00 04 02 02/2016.

Lisätietoja antaa tarvittaessa Ilkka P. Laurila (ilkka.p.laurila@luke.fi, p. 0295326311).

Helsingissä 5.7.2017

Ystävällisin terveisin,

Ilkka P. Laurila
kehitysjohtaja

Annastiina Ali-Lekkala
lakimies

Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkoston uudistamisen ja strategisen asemoinnin tarkentaminen kolmen toimipaikan osalta

Sisällys

1	Lähtökohta.....	1
2	Punkaharju-Savonlinna	1
3	Inari-Kaamanen.....	2
4	Tenojoki/Utsjoki.....	3
5	Esitys muutoksista.....	4

1 Lähtökohta

Luonnonvarakeskus (Luke) muodostettiin vuoden 2015 alussa yhdistämällä kolme tutkimuslaitosta sekä tilastoviranomainen. Lukeen periytyi 35 toimipaikan verkosto, joka ei tutkimuslaitoksen toiminnan kannalta ole tarkoituksenmukainen. Näin laajan toimipaikkaverkoston ylläpitäminen todettiin mahdottomaksi siitäkkin syystä, että jo fuusiovaiheessa tiedettiin valtion perusrahoituksen yli neljänneksen leikkaus vuoteen 2017 mennessä. Leikkausten seurauksena Luken henkilöstö on vähentynyt fuusiota edeltäneestä yli 1700 henkilötyövuodesta alle 1300 henkilötyövuoteen.

Luken perustamishankkeen aikana laadittu toimipaikkasuunnitelma viimeisteltiin vuoden 2015 aikana, ja suunnitelma esiteltiin Alueellistamisen koordinaatioryhmälle 10.12.2015. AKR puolsi suunnitelmaa. Joulukuussa 2015 ja tammikuussa 2016 maa- ja metsätalousministeriö sekä Luke tekivät päätökset suunnitelman toimeenpanosta. 30 toimipaikkaa koskeva (luovuttavat ja vastaanottavat toimipaikat) toimeenpano valmisteltiin Lukessa vuoden 2016 aikana, ja toimipaikkakohtaiset päätökset toimeenpanosta tehtiin tammikuuhun 2017 mennessä.

Toimipaikkauudistuksen yhteydessä vuosina 2016 ja 2017 henkilöstön kanssa käytiin yhteistoimintaneuvottelut, sillä uudistus vaikuttaa 190 lukelaisen työpaikan sijaintiin. Uudistus on voimassa vuoden 2018 alusta Lukien, jolloin Lukella on 25 toimipaikkaa. Luken tutkijat työskentelevät uudistuksen jälkeen kansallisen tutkimuspolitiikan mukaisesti pääsääntöisesti kampuksilla, joissa toimii yliopistoja, tutkimuslaitoksia ja kehittäjäorganisaatioita.

AKR:lle 10.12.2015 esitettyä suunnitelmaa on tarkoituksenmukaista muuttaa kolmen toimipaikan osalta.

2 Punkaharju-Savonlinna

Alkuperäisen suunnitelman mukaan Savonlinnan Punkaharjun toimipaikkaa kehitetään 1.1.2018 alkaen tutkimusaineiston tuottamiseen keskittyvänä koetoiminta-asemana, ja tutkijat sijoitetaan tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaisiin päätoimipaikkoihin ja muihin strategisiin toimipaikkoihin. Toiminta kytkeytyy vahvimmin Joensuussa ja pääkaupunkiseudulla tehtävään tutkimukseen.

Tilanne on muuttunut. Hallitus käsitteli kehysriihessä 24.-25.4.2017 keinoja Savonlinnan alueen tukemiseksi opettajakoulutuslaitoksen toimipisteen lakkauttamisen vuoksi. Tässä yhteydessä käsiteltiin myös rahoitusta, joka mahdollistaisi Luken toiminnan käynnistämisen Savonlinnan teknologiapuistossa.

Hallitus päätti 19.5.2017 vuoden 2017 ensimmäisestä lisätalousarvioesityksestä. Esityksen mukaisesti eduskunta myönsi 30.6.2017 Lukelle 1,6 M€ lisäyksen Savonlinnan toimintojensa uudistamiseen. Määrärahan avulla uudistetaan Luken toimintamallia alueella vahvistaen toiminnan vaikuttavuutta sekä tukien alueen elinvoimaisuutta, elinkeinorakennetta ja elinkeinoelämän kehittämismahdollisuuksia. Yksiköstä muodostuu Luken strateginen toimipiste, joka kehittää toimintatapoja ja uusia liiketoimintamalleja metsäbiotalouden tutkimustulosten siirtämiseksi käytäntöön.

Siksi Luke on käynnistänyt suunnittelun yhdessä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK) ja alueen muiden tutkimustoimijoiden kanssa.

Tavoitteet

- Suunnitelmana on rakentaa Savonlinnan teknologiapuistoon kasvullisen lisäyksen matalan kynnyksen tutkimusalusta yhdessä XAMK:n ja mahdollisesti myös Aalto-yliopiston ja LUT:n (Lappeenrannan tekninen yliopisto) kanssa. Tavoitteena on nostaa metsäpuiden kasvullisen lisäyksen korkeatasoinen teknologia lähelle elinkeinoelämää ja kehittää uusia liiketoimintamalleja tutkimustulosten siirtämiseksi käytäntöön.
- Savonlinnan teknologiapuistoon kiinnittyvän ja laajenevan kampusyhteistyön myötä Luken Savonlinnassa tehtävä tutkimus keskittyy teknologiapuistoon. Tämä toteuttaa Luken pyrkimystä kampusyhteistyöhön, missä vain mahdollista.
- Teknologiapuistoon syntyy uutta yhteistä tekemistä muiden tutkimustoimijoiden kanssa.
- Tutkimus- ja yritysyritys yhteistyö ja sen myötä tutkimuksen vaikuttavuus lisääntyy.
- Alueella on laajat tutkimusmetsät. Savonlinnan Punkaharju toimii jatkossa alueella tapahtuvan kenttätyön tukikohtana. Muilta osin Luken Punkaharjun toiminnot siirtyvät teknologiapuiston kampukselle.
- Uusi toimintamalli edellyttää sekä uusinvestointeja että uusia rekrytointeja.
- Savonlinnan Punkaharjuun sijoittunut henkilöstö siirtyy teknologiapuiston kampukselle. Muuttuneen suunnitelman ansiosta Lukella on sijoitettuna tutkijoita Savonlinnaan myös jatkossa.

3 Inari-Kaamanen

Alkuperäisen suunnitelman mukaan Inarin Kaamasen toimipaikka jatkaa koetoiminta-asemana.

Työyhteisö on erittäin pieni, ja valmistelun yhteydessä nähtiin tarkoituksenmukaiseksi muuttaa suunnitelmaa. Toiminta hyöttyy siitä, että Inarin Kaamasen (porontutkimus) 4 henkilöä siirtyy saman kunnan sisällä Luken isompaan toimipaikkaan, jossa työskentelee ennen Kaamasen vahvistusta 11 henkilöä. Samalla Inarin vesiviljelytoimipaikan profiili laajenee porontutkimukseen.

Inarin toimipaikan (vesiviljely) asema monialaisena tutkimuksen ja vesiviljelyn tukikohtana pohjoisessa on vahvistunut, kun muilta pohjoisilta toimipaikoilta, esim. Sarmijärveltä ja Muoniosta, on jo aiemmin siirtynyt henkilöstöä Inariin. Inarin keskeinen asema vahvistuu entisestään, kun porontutkimus siirtyy Kaamasesta Inariin. Siirron myötä yhteistyö poro-, luontais- ja muun biotalouden toimijoiden ja opetuksen suuntaan tiivistyy entisestään.

Vahvistamalla Inarin toimipistettä saavutetaan seuraavia näkyviä etuja:

- Luke jatkaa ja vahvistaa yhteistyötä Paliskuntain yhdistyksen, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Metsähallituksen ja muiden Ylä-Lapin toimijoiden kanssa.

- Kansainvälisiin rahoituksiin liittyen pohjoiselle arktiselle alueelle sijoittunut vahvempi tutkimuskeskittymä lisää Luken houkuttavuutta kansainvälisesti. Lappi maakuntana on mielenkiintoinen kohde niin ilmastonmuutostutkimuksessa, kuin luonnonvarojen kestävä eri käyttömuodot ja niiden yhteensovittamisessa.

Luken Inarin kaksi toimipaikkaa sijaitsevat noin 25 km etäisyydellä toisistaan. Henkilöstön sijoittuminen yhteen pisteeseen tehostaa henkilöstön vuorovaikutusta ja henkilöresurssin tehokasta käyttöä.

Kaamasen toimitila on yhteiskäytössä SAKK:n (Saamelaisalueen koulutuskeskus) kanssa siten, että kumpikin on itsenäinen vuokralainen toimitilassa. Siten Luken vetäytymisellä ei ole välitöntä vaikutusta SAKK:n taloustilanteeseen. Toisaalta välimatka ei muodosta estettä, varsinkin kun myös SAKK:n vahva keskuspaikka sijaitsee Inarissa.

Noin 140 eläimen Kutuharjun koeporotokka laitumineen (44 km² aidattu alue) on Paliskuntain yhdistyksen hoidossa ja sijaitsee Inarista noin 50 km päässä Karigasniemen tien varressa. Luke tekee ja koordinoi koetarhalla tehtävää tutkimusta. Tutkimusta ja koetoimintaa koetarhalla tehdään yhteistyössä norjalaisten, suomalaisten, kanadalaisten ja venäläisten tutkijoiden kanssa. Luken siirtyminen Inariin ei vaikuta koetokan ylläpitoon eikä sen tutkimuskäyttöön tai menossa oleviin ja suunniteltuihin tutkimuksiin. Tarhan ylläpitorahoitus tulee MMM:ltä. Luke ja sen yhteistyökumppanit osallistuvat kustannuksiin siltä osin kuin tutkimus aiheuttaa lisäkustannuksia.

Luken porontutkimuksen kehittämiseksi on koottu työryhmä, joka käy laajemmin läpi sekä elinkeinon että alueen tarpeita sekä Luken osaamista aluetutkimuksessa, elinkeinojen ja palveluiden kehittämisessä sekä yleisemmin kotieläintalouden, kotieläinjalostuksen ja ravinnon- ja rehunkäyttötutkimuksen osalta. Samalla porolaitumiin, maankäyttöön ja ilmaistovaikutuksiin liittyvää tutkimusta voidaan kehittää ja laajentaa Lukessa ja sen ulkopuolella (mm. Arktinen keskus). Toimijoiden kesken kehitetään tutkimusyhteistyötä ja yhteisten resurssien käyttöä. Tutkimuskysymysten ja elinkeinon liittyvien ongelmien ja kehittämismahdollisuuksien osalta poronhoidolla ja pohjoisen kalastuksella on monia yhtäläisyyksiä. Näitä asiakokonaisuuksia on käsitelty myös yhteisissä sidosryhmätalouksissa, mm. järjestämällä pohjoisia poro- ja kalapäiviä, joista ensimmäinen pidettiin 4.-5.5.2017 Inarissa (Lapin poro- ja kalapäivät).

4 Tenojoki/Utsjoki

Alkuperäisen suunnitelman mukaan Luke luopuu Utsjoen toimipaikasta.

Tilanne on muuttunut, ja siksi toimintaa Tenojoen toimipaikassa on tarkoituksenmukaista jatkaa.

Tenojoen vesistön kalastussopimuksen toimeenpanoon liittyen Luke sai syksyllä 2016 tehtäväksi toteuttaa Tenon pääuoman kaikuluotaus seurantaa koskevan investoinnin vuonna 2017. Luke sai tätä varten lisämäärärahan ja saanee kompensaaation myös seurannasta koituvaan pysyvään kustannukseen.

Siksi Tenojoen tukikohta on tarkoituksenmukaista säilyttää. Toiminta on osa Luken Ylä-Lapin toimintaa, jonka keskuspaikka on Inarin toimipaikka. Seurantojen ja tutkimustoiminnan koordinointi tapahtuu edelleen Oulusta käsin. Henkilöstö sijoittuu tarkoituksenmukaisella tavalla joko Tenojolle tai Inariin. Osasta toimitilaa luovutaan. Alueellisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi Utsjoella lisätään yhteistyötä Turun yliopiston (Utsjoki-Kevon tutkimusasema) ja muiden arktisella alueella toimivien kanssa. Vahvistetaan yhteistyötä norjalaisten toimijoiden kanssa Tenojoen lohen tutkimuksessa.

5 Esitys muutoksista

AKR:lle 10.12.2015 esitettyä suunnitelmaa on tarkoituksenmukaista muuttaa kolmen toimipaikan osalta:

1. **Punkaharju-Savonlinna**: eduskunnan 30.6.2017 myöntämän erillisrahoituksen avulla Luken toiminta Savonlinnassa siirretään Teknologiakeskukseen XAMK:n ja muun tutkimusyhteisön yhteyteen. Ratkaisu mahdollistaa sen, että toisin kuin 10.12.2015 käsittelyssä olleessa suunnitelmassa, Savonlinnaan on sijoitettuna tutkijoita myös jatkossa. Tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2018 alussa Luken tutkijat ovat sijoitettuna 11 toimipaikan sijaa 12 toimipaikalle.
2. **Inari-Kaamanen**: Kyseessä on tarkoituksenmukainen sijoittuminen Inarin kunnan sisällä. Luovutaan Inarin Kaamasen toimipaikasta, ja toimintaa kehitetään Inarissa sijaitsevassa selvästi isommassa toimipaikassa. Toiminnallisesti ja kustannusten suhteen toiminnan kehittämien yhdessä paikassa on perustelua. Tämä ei vaikuta yhteistyösuhteisiin eikä koeporotokan hyödyntämiseen. Sen sijaan tutkimuksellinen synergia helpottuu. Tuloksena on vahvempi yksikkö Ylä-Lapissa.
3. **Tenojoki/Utsjoki**: Toimipaikan lakkautus perutaan.